

Bölüm 26

Palyatif Bakımda Hemşirenin Rol ve Sorumlulukları

Uz. Hem. Meryem BAŞIBÜYÜK, Uz. Hem. Hurişah AKSAKAL

*Sen önemlisin çünkü sen sensin ve hayatının sonuna kadar önemlisin.
Sadece huzur içinde ölmenize yardım etmek için değil, aynı zamanda ölene
kadar yaşamak için elimizden gelen her şeyi yapacağız*

Dame Cicely Saunders

Palyatif bakım (PB), her şeyden önce yaşamla ilgilidir. Yaşamı onaylayan ve yaşamı kolaylaştıran bir yaklaşımdır(1, 2). PB'nin amacı, bir kişinin günlük yaşamını sürdürmesini ve hastalığın sınırları dahilinde mümkün olduğu kadar tatmin edici bir şekilde bağımsız olmasını sağlamaktır. PB sadece hastanelerde sunulan bir hizmet olarak düşünülmemesi önemlidir. Herhangi bir sağlık bakım ortamında ve ayrıca hastaların evlerinde sağlanabilmekte ve kaynaklar sınırlı olsa bile başarılı bir şekilde uygulanabilmektedir(3, 4).

Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımına göre PB, hastaların ve ailelerinin, yaşamı tehdit edici hastalıklarla ilgili karşı karşıya kaldıkları ağrı ve diğer fiziksel, psikososyal ve spiritüel problemlerin erken teşhisi, kusursuz değerlendirilmesi ve tedavi edilmesiyle, yaşam kalitesini arttıran bir yaklaşımdır(1). Son araştırmalar, PB'ye erken yönlendirmenin yalnızca hastaların yaşam kalitesi ve ruh halindeki önemli iyileşmelere yol açtığını değil, aynı zamanda standart bakım alan hastalarla karşılaştırıldığında daha uzun süre yaşadıklarını göstermiştir(2).

PB sadece hastalığı değil insanı bir bütün olarak ele alan hasta merkezli bir bakım sistemidir(1,4). Bu nedenle PB kliniklerinin işleyiş süreci, diğer klinikliklerden farklılıklar göstermektedir. Klinik çalışması planlı işlerin bitirilmesi üzerine kurgulanmamıştır. Sürekli dinamik bir enerjiye gereksinim duyulmaktadır. PB hastasına, günlük klinik uygulamaların ve prosedürlerin ötesine geçen özel kişisel ve insani bir tutum ile yaklaşılmalıdır(1,3).

PB hemşirelerinin bu yetkinliklere sahip olmaları için eğitim almaları gerekmektedir. Hemşirelerin hastasına yaşamının son anına kadar etkin ve kaliteli bakım sunabilmesi, bakımın insani ve ahlaki yönü konusunda duyarlı olması, mesleki yeterliliğini sürekli geliştirmesi ve meslek ahlakına uygun hizmet sunması esasına bağlıdır(20, 21).

PB kliniklerinde çalışan veya çalışması planlanan sağlık profesyonelleri için hazırlanan sertifikasyon ve hizmet içi eğitim müfredatında; PB'nin amacı, felsefesi ve ilkeleri, hasta değerlendirmesi, semptom yönetimi, hasta ve ailesinin psikososyal ve manevi bakımı, ölüm öncesi, sırasında ve sonrasında hasta ve ailenin bakımı, yas sürecinde ailenin bakımı, PB'nin etik ve yasal boyutunda yer almalıdır(22-25). Sertifikasyon programları için ulusal standartlar oluşturulmalı, eğitim içeriği alanında yetkin kişiler tarafından anlatılmalı ve en önemlisi anlatılanların uygulamada yapılabilir olmasının sağlanması için gerekli önlemler alınmalıdır(18, 21, 23, 26).

Kaynaklar

1. WorldHealth Organization definition of palliative care. Available at: www.who.int/cancer/palliative/definition/en. Accessed 28 Decemb, 2018.
2. What is Palliative Care? Available at: <http://www.iapc.ie/about-us/what-is-palliative-care/>. Accessed 28 Dec, 2018.
3. WHO. Planning and implementing palliative care services: a guide for programme managers. 2016.
4. National Cancer Institute. Palliative Care in Cancer. Available at: <https://www.cancer.gov/about-cancer/advanced-cancer/care-choices/palliative-care-fact-sheet#q1>. Accessed 28 Decemb, 2018.
5. Buss MK, Rock LK, McCarthy EP. Understanding Palliative Care and Hospice: A Review for Primary Care Providers. Mayo Clinic proceedings. 2017;92(2):280-6.
6. Symptom Control and Palliative Care Acute Inpatient Unit Handbook. The University of Texas M. D. Anderson Cancer Center. Available at: <https://www.mdanderson.org/documents/patients-and-family/diagnosis-and-treatment/care-centers-and-clinics/Supportive%20Care%20Center/Symptom%20Control%20and%20Palliative%20Care%20Acute%20Inpatient%20Unit%20Handbook.pdf>. Accessed 28 Decemb, 2018.
7. Sekse RJT, Hunsbæk I, Ellingsen S. The nurse's role in palliative care: A qualitative meta-synthesis. Journal of clinical nursing. 2018;27(1-2):e21-e38.
8. Hagan TL, Xu J, Lopez RP, Bressler T. Nursing's role in leading palliative care: A call to action. Nurse education today. 2018;61:216-9.
9. Sherman DW. Palliative care nursing: Quality care to the end of life: Springer Publishing Company; 2010.

10. Türk Hemşireler Derneği. Hemşireler İçin Etik İlke ve Sorumluluklar Available at: <http://www.turkhemsirelerderneği.org.tr/files/tr/thd/mesleği-etigi/hemsireler-icin-etik-ilke-ve-sorumluluklar/hemsire%20brosur>. Accessed 10 May 2018.
11. Canadian Nurses Association. Code of Ethics for Registered Nurses. 2017; Available at: <https://www.cna-aicc.ca/en>. Accessed 15 May 2018.
12. Brown MA. The role of nurses in pain and palliative care. *Journal of pain & palliative care pharmacotherapy*. 2013;27(3):300-2.
13. Dobrina R, Tenze M, Palese A. An overview of hospice and palliative care nursing models and theories. *International journal of palliative nursing*. 2014;20(2):75-81.
14. Programme HFH. Quality Standards for End-of-Life Care in Hospitals: Making end-of-life care central to hospital care: Irish Hospice Foundation; 2010.
15. Hemşirelik Yönetmeliği. Resmî Gazete. 8 Mart 2010. Available at: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/03/20100308-4.htm> Accessed 10 May 2018.
16. Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Resmî Gazete; 19 Nisan 2011. Available at: www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/04/20110419-5.htm. Accessed 10 May 2018.
17. Ferrell B, Coyle N, (eds). *Textbook of Palliative Nursing*. 2nd ed: Oxford University Press; 2006.
18. Hospice and Palliative Nurses Association (HPNA). Position Statement Value of the Advanced Practice Registered Nurse in Palliative Care. Available at: <https://advancingexpertcare.org/position-statements/> Accessed 15 May 2018.
19. Raymond A, Lee SF, Bloomer MJ. Understanding the bereavement care roles of nurses within acute care: a systematic review. *Journal of clinical nursing*. 2017;26(13-14):1787-800.
20. Barrere C, Durkin A. Finding the right words: the experience of new nurses after ELNEC education integration into a BSN curriculum. *Medsurg nursing: official journal of the Academy of Medical-Surgical Nurses*. 2014;23(1):35.
21. Martinez JM. Hospice and palliative nursing certification: The journey to defining a new nursing specialty. *Journal of Hospice & Palliative Nursing*. 2011;13(6):S29-S34.
22. Canadian Hospice Palliative Care Nursing Standards Committee. Canadian hospice palliative care nursing standards of practice. Retrieved from. 2014; Available at: http://www.chpca.net/interest_groups/nurses_ig.html Accessed 10 May 2018.
23. Gamondi C, Larkin P, Payne S. Core competencies in palliative care: an EAPC white paper on palliative care education: part 2. *European Journal of palliative care*. 2013.
24. Anning P, Bowen S, Holman H, Leedham K, M. M. A framework for nurses working in specialist palliative care Health Vision 2050 (Main Document) MOH; Muscat. 2014.

25. Schroeder K, Lorenz K. Nursing and the future of palliative care. *Asia-Pacific Journal of Oncology Nursing*. 2018;5(1):4.
26. Bradley EH, Cherlin E, McCorkle R, Fried TR, Kasl SV, Cicchetti DV, et al. Nurses' use of palliative care practices in the acute care setting. *Journal of professional nursing : official journal of the American Association of Colleges of Nursing*. 2001;17(1):14-22.